

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 " — "
Na štvrt roka	— " 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Na slávu Božiu.

Krestania! kupujte len u krestanov!

Na odpočinku.

Páni otcovia vlasti už sú teda doma medzi voličmi svojimi. Zo snemovne rýchlo pobrali sa domov odľuknúť si a vystrieť od dlhého a nemého sedenia unavené údy. Keby sa ich voličia teraz pýtali, že čo prospešného a dobrého vykonali za tých sedem mesiacov, čo snem zasedal, nuž nejeden múdry otec vlasti prišiel by do veľkého zmatku a nevedel by kam z konopí. Veď daktorý taký tatík vlasti len vtedy s radosťou pospiecha do snemovne, keď rozdáva sa plat vyslanecký.

Volícom svojim, pravda, nepochvália sa, že koľkokrát vystali zo snemovne, menovite vtedy, keď reč bola o roľníctve. Pochválif mohli by sa len s tým, že predovšiem ochotno hlasovali dľa vôle ministra na novú lutriu, aby bankárov uspokojili. Že čo z tejto novej, losovej lutrie budú mať cudzozemskí bankári a že za čo dostali cudzí gšeftári tú lutriovú oročku, to ľahko vysvetlíme si, keď rozpamätáme sa na tie ohromné summy peňazí, ktoré páni liberáli pri vľañajších ošklivých voľbách upotrebili, aby „skvelo“ zvíťazili.

Tá rýchlosť, s ktorou novú lutriu odhlasovať usilovali sa, dostatočne svedčí, že predovšiem pánov bankárov chceli uspokojiť. No postarali sa i o fabrikantov cukru, odhlasujúc pekných pár millionov čo odmenu vyvážania cukru. Že uhorský cukor tu doma dražšie musíme kupovať, nežli cudzozemsko, to otcov vlasti ani mak nemýli. Nech sú len bankári a fabrikanti spokojní!

Činnosť minulého zasedania snemu veľmi bola jalová ohľadom všeobecného dobra krajiny. Z tých sľubov, v otvárajúcej tronnej reči obsažených, väčšia časť zostala len sľubom. Sriadenie administrácie (správy) krajinskej ešte neprišlo k poriadku, ani tak skoro nepríde. Vystaly i sľúbené reformy ohľadom výučby a občianskeho právneho poriadku. Sriadenie kňazského platu (kongruy) ani mak nepokročilo, bárs sa liberáli veľmi pýšili, že sa oni i o chudobno platených duchovných chcú postarať. Autonomia (samospráva) katolíckej cirkve tiež neleží ím na srdci, ba sotva započaly sa voľby na pripravujúci kongress, už ohlásili sa židovsko-liberálne noviny, že zo samosprávy katolíkov nič nemôže byť, jestli voľby na kongress nevypadnú dľa vôle vlády.

Avšak najbiednejší výsledok preukázali liberáli ohľadom hospodárstva a malého priemyslu. V lani, pred voľbami sľubovali, že pomáhať budú menším hospodárom, roľníkom, remeseľníkom, že nový poriadok zavedú ohľadom spravodlivej dane, lebo že „*politický hriech*“

by bol reformu odanenia čo i na krátky čas odložiť. Nuž na sľuby svoje zabudli a dopustili sa, dľa ich vlastných slov, toho „*politického hriechu*“, že za spravodlivejšiu daň ani prstom nepohli, ba vysmiali našich ľudových vyslancov Rakovského, Lepšényiho, keď títo zníženie pozemkovej dane narádzali. Na čo roľníkom a remeseľníkom pomáhať? Veď títo nechceli hlasovať na liberálov. Nech sú len bankári, lutristi, fabrikanti a železničari spokojní.

Lež dostali sme predsa, čo sme pri voľbách od žiadneho liberála spomínať nepočuli. Dostali sme nové vyššie vojenské (honvédske) školy. Radosť nad týmto bola veľiká, ďakovalo sa vláde, ďakovalo sa úradne, že krajina dostala, čo si od dávna žiadala. Že nik z liberálov ani slovička neriekol pred voľbami o vojenských školách, to zásluhy pánov liberálov neumenšilo.

Dost na tom, že dostali sme to, čo sme nežiadali, a nedostali sme, čo nám bolo sľúbené. To celkom zodpovedá terajšiemu uhorskému snemu. Väčšinu má takú, akú ľud nežiadal, lebo pri voľbách celý rad našiel sa takých predsedov voľbí, ktorí za príkladom Tarnóczyho a Klocha „skvelé víťazstvo“ vydobyli pre „oblúbených“ liberálov.

Cirkevno-politické zákony, civilny sobáš, matriky, bezkonfessionálnosť (beznáboženstvo) odstrániť, premeniť, revidovať, to len „satani“ ľudovej strany žiadajú. Múdri, vlasteneckí liberáli hotoví by boli revidovať iba zákon nesrovnalosti, aby v mastných pobočných oročkách, direktorstvách, úradoch fabrik, železníc a peňazných ústavoch bezpečne sedieť a spolu i vyslanecký plat do vrecka svojho položiť mohli. Kto s tým nesúhlasí, to je burič, satan a nevlastenec.

Málo chýbalo, že i páni vyslanci nedostali na ústa zámok (klotúru), aby v snemovni proti vôli liberálov dlhé reči nedržali. Len rozumnejším členom liberálnej strany môže sa ďakovať, že cieľ vlády bol zmarený a že zámok na ústa opozície nebol prikuvaný. Svoboda voľbí, svoboda shromažďovania sa, svoboda tlače už sa nachádzajú v rúchu, ktoré „opravdová“ svobodomyseľná strana pristrojila. Len svoboda rečenia v snemovni ešte potrebuje liberálny mundúr, potom už liberálov nebude hlava boľeť od obštrukcie, to jest od dlhého rečenia opozície. Môže potom i gróf Apponyi hovoriť, že sú liberáli „*bezmenní hrdinovia*“ a „*drobní ľudia*“ ktorí pri voľbách „*štátne šelmovstvá*“ vystrájajú a čo kapitálni umelci, z menšiny učiniť vedia väčšinu. Nech

ktokoľvek, čokoľvek tára. Len to musí byť pravda, čo liberálne hlavy vymyslia a čo ich opravdoví mudrci v liberálnych novinách popíšu, rozumie sa, za dobrý groš.

Odpočívajúcich teraz otcov vlasti ani mak nemýli, že v najbohatších častiach Uhorska vystupovať počinajú socialisti, ktorí nechcú znáť ani Boha ani vlasti. Liberálne „opravdové“ noviny už uhádly, že príčinou šírenia sa nebezpečného socializmu a anarchizmu nič inšie nenie, iba ľudová strana a vraj buričia kňazia. To ich nič nemrzí, keď každý zdravo smýšľajúci človek zasmeje sa na také opravdové hlúpoty, oni luhajú smelo ďalej a uhadnú, že i španielskeho ministra zase len odchovanec kňazského poburovania zastrelil. Veru, veru, dožijeme sa, že opravdoví liberálni trubači ešte i to popíšu, že následkom poburovania kňazského neurodilo sa žita, zemiakov, kapusty, že poburovanie kňazov je príčinou búrky, ľadovca, povodní Dunaja atď.

Povedzte milí rodáci teraz vašim pánom vyslancom doma odpočívajúcim, povedzte im, že kto vás búril. Povedzte im, či vás poburovali buričia v reverendách, alebo či vás pobúrili tie krásne kúsky pánov liberálov, ktoré videli ste pri vlaňajšom volebnom „štátnom šelmovstve“ a ktoré i teraz so strany liberálov každodenne zkusujete.

x.

POLITICKÉ CHÝRY.

Aké sú naše administratívne úrady pod vliadom Bánffyho? Toto veľmi pekne dokazuje prípad Deschana vicišpána temešvárskeho, nad ktorého známimi protizákonnosťami a pohoršlivým úradovaním po tieto dni patričná vyšetrojúca komisia výrok vyniesla, dľa ktorého výroku spomenutého vicišpána za vinného našla a na ztratenie úradu, ďalej na splatenie zapríčinennej škody odsúdila. Výrok sa zakladá na štyroch dôvodoch. I. Stoličný výbor nariadil vicišpánovi, aby patričným osobám 93,500 zl. železničnej podpory vyplatil. Vicišpán to neučinil, za to ale hlavnému župánovi Molnárovi oznámil, že tie peniaze už vyplatil, ministri kupeckých záležitostí ale takú zpravu podal, že peniaze vydať nemôže. Teda s týmto spôsobom nepravdivosť tvrdil voči svojmu predstavenému. Z oneskorenia vyplatenia týchto peňazí má patričná železnica stavajúca spoločnosť 10,000 zl. škody, pre ktorú škodu stolicu zažalovala. II. Vicišpán Deschan dostával 500 zl. na cestovné útraty, on ich vždy vzal, za to ale nikdy necestoval, lež skrz druhých vybavoval s cestovaním spojené záležitosti. S týmto dal zlý príklad svojim podriadeným úradníkom. III. Vicišpán Deschan ešte vždy nevydal počet z 1000 zl. ktoré dostal na cestovné útraty pri zaobstaraní koňskej sbierky millénárnej. Ďalej z úradných peňazí 1590 zl.

79 kr. na to obrátil, že si pekne izbové náradie zakúpil. Vzdor na pomenutiu hlavného župana 42 razy pominul dozor (kontrollu) nad podriadenými úradníkmi previesť. IV. Keď ho úradne pred komisiu vyšetrojúcu volali, nedostavil sa, čím oproti zákonu neposlušnosť dokázal. — Či sú to nie pekne kúsky? A tento pán by možno ešte i teraz bol v úrade, keby sa nebol so svokrom Wekerlého pohneval. Nuž pri takýchto veciach veru človekovi rozum zastane, obzvlášť keď pomyslí, že by toho aj inde dosť bolo, keby to kto vyhrabal chce! alebo keby sa patriční páni trošku pohnevali. Žiaľbohu, smutné časy, na oheň súce takieto liberálne úrady!

Z úradu vyzdvihnutý policajný kapitán.

Toto je zase druhá muštra z našich mestných úradníkov, ktorá sa veľmi tej prvej podobá. Ludvík Seidl policajný kapitán mesta Stolného Belehradu tak si groše zarábal, že bez vystavenia listiny o svedectví priemyslu (iparigazolvány) rozdával licenciú, pravda vždy potajomnou cestou a dostané peniažky podržal pre seba. Ale predsa padnú do klepca. Prišli mu na stopu týchto a druhých pohoršlivých protizákonných vecí a vzali ho pod úradné vyšetrovanie. Hlavný župan a stoličný výbor odsúdili ho na 500 zl. a na pohanenie pre priestupok v úradných povinnosťach. Avšak minister vnútorných záležitostí tento výrok zmenil tak, že 500 zl. mu odpustil, *ale z úradu ho celkom odstránil.* — Či je i tento prípad nie pekný príklad pre dobré meno a vychýrenú počestnosť a svedomitosť našich (bodaj by také úrady neboly naše!) liberálnych úradov? Veru, veru mnoho toho hnoja v tej liberálnej maštaly, zišly by sa dobré, ostré železné vidly a pevný chlap, čo by to už raz dokonale vyčistil, lebo toto je všetko málo, musí sa to od základu začať. Myslíme, i tomu skoro udre hodina.

Nepokoje v Rakúsku pre jazykové nariadenie trvajú ďalej. Liberálno-židovská stránka rakúskych Nemcov hnusne sa drží, je schopná i na tú najväčšiu vlastizradu, len aby svoj nespravodlivý a bezzákladný cieľ previedla, aby Čechov a Moravanov a druhé slavianske národy Rakúska tých jazykových práv pozbavila, ktoré im dľa zákona, práva a historickej minulosti neodškriepiteľne prináležia. Rady by Česko, Moravu, Sliezko nemeckému cisarovi zapredať a takto svojho panovníka, nášho kráľa týchto krajín zbaviť. Pekná to čeliadka! Vskutku dobre je to, že Pánboh svine rohy nedal, aby neklala. I s týmato podlymi gšestármi a užerákmi židovsko-liberálnymi sa ľahký koniec zpraví, keď to ešte i na ďalej tak pôjde. Ani ku spokojnému pojednávaniu o tejto otázke sa dostaviť nechcú. Len tak ďalej, len nech hnije a dohnije čím skorej ten špinavý liberalizmus, veď potom inakšie časy nastanú jak v Rakúsku tak i v Uhorsku.

Prijatie predsedy francúzskej republiky u ruského cára Nikolaja II. bolo veľmi srdečné a okázalé, tak že to i samých Francúzov prekvapilo. Teraz už vypovedali slovo *svúzok*, (*alliance*) v svojich rečiach a preto po týchto stolových pozdravoch niet žiadnej pochybnosti, že tieto dve veľmoci si chcú v Europe hlavný a vývodiaci zástoj zabezpečiť, ktorý im Nemecko nebude môcť nijako odškriepiť, a Rakúsko-Uhorsko by veru proti svojim záujmom konalo, keby pre vôľu a nadutosť Nemecka čo i len jedného vrabca obetovalo, keďže Nemecko nám ešte nikdy ništ dobrého nevykonalo, ba vzdor tomu, že stojí s nami v svázku, tak zvanom trojspolku, vždy len na tom špekuluje, ako by svoje záhadné cieľe s oškodením

nás, dosiahnúť môhlo. — Prijatie Faura, predsedu francúzskej republiky bolo o mnoho slávnejšie nežli nemeckého cisára Vilhelma II. Celý ruský národ a všetka inteligencia ruská bez výnimky bola oduševnená za francúzske priateľstvo. Predsedu Faure teraz v Paríži celý francúzsky národ za túto tak šťastlivú a veľavýznamnú cestu slávnostne a oduševneno vítal. Paríž bol celý osvetlený, všade muzika, spev, zábava a radosť . . .

Nemecký cisár Vilhelm II. u nás. 20. ho sept. b. r. nemecký cisár Vilhelm II. dorazí do Budapešti ku navštíveniu nášho kráľa poľnohospodárskej krajiny. Predbežne bude sa zabávať na kráľovských poľovačkách v baraňanskej stolici. Hlavné a sídelné mesto krajiny Budapešť veľmi slávnostne sa ho privítať chystá, cez ktoré ulice pôjde, budú všetky osvetlené a vojenské muziky budú na viacerých miestach vyhrávať. My sa mu veľmi netešíme, lebo šak je on u nás nie zriedkavým hosťom, zavše on k nám príde ako by prezrel troj-spokok, či by nás už môhol pod svoje komando dostať? Lichotí sa nám, chváli nás, ale pri tom si myslí, ako by na našej koži k niečomu prišiel. Pravdu vyznajúc, my z jeho priateľstva a z celého spolku ani toľko osohu nemáme ako blato pod nechtom. Keď je on múdry a má svoje špekulácie, my sme tiež náš rozum nepredali, aj my hľadáme ďalej od nosa a tak jednáme, aby sme naše záujmy najlepšie zabezpečit' môhli.

Turecké vzbúry. V Turecku sa vám to vždy čosi parí, čosi kuje, táto krajina je prameňom samých nepokojov a vzbúreností. Pravda najviac trpia pod otroctvom Turka kresťania, takzvaní Arméni, ktorých ustavične prenasledujú, žalujú, upodozrievajú, následkom čoho niektorí zpomedi týchto radi by tomu poriadku násilníckym spôsobom koniec spravili; na sultána pumy (bomby) dynamitové hádzu, tak i toľ nedávno skoro že neprišiel o život. Túto nadutosť a ukrutnosť tureckú teraz zväčšuje i to, že Turci zle pripravených a s potrebnými peniazmi nezaopatrených Grékov v bitke premôhli. Teraz je tam kresťanom k nevydržaniu. A Európa čo na to, keď sa sultán zaviazal, že prevedie nové európejskými veľmocami ustálené poriadky, reformy? Nuž nemecký cisár ešte sultána napomáha, pohana to oproti kresťanom, lebo sa hnevá na Rusko a Francúzsko pre jejich spoločné pokračovanie, že tí nechcú jeho prušiacu nadutosť a vypínanosť podporovať. A predsa úlohou a povinnosťou troj-spoklu a tak i našej monarchii by bolo kresťanov podporovať proti pohanom. Áno, keby nebolo všade zisku, hmotárstva a samolásky toľko . . .

Povstanie proti Angličku v Indii (v Azii) začína sa vo veľkých rozmeroch rozširovať. Ako patričné zprávy zdelujú neminie dňa, čo by nebola menšia-väčšia srážka medzi Angličanmi a tamejšími mohamedánskymi kmeňmi. Na viac miestach už boli celé riadne bitky. A keď sa táto vzbúra stále ďalej šíriť bude po tak veľkej krajine, nuž jestli sa to Angličanom dajako utíšiť nepodarí, najmä ale jestli nebudú vedieť afgánskeho emira (panovníka) nejako uspokojiť, — pravda ten potrebuje hodný a mastný dar, keďže je hlavou a voďcom tejto vzbúry, — nuž povstane z toho taká pračka, akej svet už dávno nevidal.

Autonomické voľby.

V *liptovskej* stolici Štefana *Rakovszkého* zvolili do kat. autonomického kongressu 3980 hlasmi oproti 367 hlasom Aristida *Szmrecsányiho* za vyslanca. Len v *Liptovskom-Sv.-Mikuláši* bol tuhý boj, kde tí „dobrí katolíci“ na všeliaké nahováranie okresného sudcu *Jeszenszkého* a hlavného župána za každú cenu chceli *Szmrecsányimu* víťazstvo vydobíť. Avšak svojej viery pevno pridržajúce sa mešťanstvo a fabriční robotníci všetci na *Rakovszkého* stranu sa postavili a vyhrali. — *Rakovszky* je dobrý, príkladný katolík, on všade s ľudom drží a v biede mu pomáha, i v *Pešti* navštívil tehliarov a na sneme v jejich záujme slovo zdvihol. Takých ľudí treba do kongressu voliť! A vskutku liberálni tatári utrpeli porážku.

V *ujszász-szolnockom* okresi: Št. *Scheftsik*.

Volebný okres v *Gyule* (békešská st.) zvolil grófa *Gézu Wenckheima*.

V *Novom-Meste nad Váhom*: *Aleksander Chvalibogovszky* rytier a veľkostatkár z *Častkoviec*.

V *Sokolovci* a v *Priestierani* (nitr. III. vol. okres): *Rudolf Ocskay* bývalý hlavný župán.

V obciach *Slanici*, *Jasenici*, *Vavrečke* a v *Námestove*: *Zoltán Zmeskál* kraj. vyslanec jednohlasne.

V *Nových-Zámkoch*: *Ondrej Marsovszky* ľudový snemový vyslanec.

V *Makove*: barón *Františ Gerliczy*.

V *Baji*: *Géza Latinovics*.

Ku *baňskobystrickej* diecesi patriaci *prievidzský* aut. volebný okres zvolil za kongressového vyslanca baróna *Juliusa Révayho*.

V *zalaegerszegskom* volebnom okresi zvolený je za kongressového vyslanca: dr. *Ondrej Marsovszky*, kraj. vyslanec

Obec *Nyir-Császári* zvolila dra *Eugena Pászélyiho*, budapeštianskeho pravotára.

V *Duna-Bogdányi* (stolnobelohradský vol. okres): *Benedik Meszlényi*.

V *Starej-Ture* (nitr. 5. vol. okres): *Aleks. Chvalibogovszky*, rytier a veľkostatkár z *Častkoviec*.

Duchovenstvo *šaštínskeho* aut. okresu od dalo na dra *Ottokára Prohászku* 22, dra *Jana Csernocha* 21 a opáta *Jána Molnára* 18 hlasov ako na cirkevných kongressových vyslancov.

Obec *Péterfalu* (nitr. 5. vol. okres) zvolila *Aleksandra Chvalibogovszkého* rytiera a veľkostatkára.

V *Arade* zvolený je: dr. *Adalbert Barabás*, kraj. vyslanec.

Vo *Világoši*: *Ján Wiltman*.

V *Sopron-Szillote*: dr. *Géza Borsódy*.

V *Kremnici*: *Františ Tomor*.

V *Mosoni*: dr. Ján Reiter; ten istý je zvolený i v *M.-Ovári*.

Na fare *Salamvárskej* zvolený je: gróf August Zichy.

Prvý volebný okres *prešporský*, stredišťom *Malaciek* zvolil knieža Mikuláša Pálffyho.

Okres *Losoncz* (rožňavská diecesa) zvolil grófa Františa *Wenckheima*.

V *Pándorfe* za cirkevného vyslanca zvolený je dr. Aleksander *Giesswein*.

Najprv dáva, potom bere, pod kameňom žaby dere!

Ako z úradných výkazov štatistických známo, tohoročná úroda nie len u nás, ale vôbec na celom svete bola slabá, tak že na celom svete o 292 mil. z tohto padá na nás 26 mil. hektolitrov, zbožia sa tohto roku menej urodilo nežli vlany. Toto posledné číslo mnoho značí a hovorí, obzvlášťne pri takej krajine jakou je Uhorsko, kde sa ľud väčším dielom z roľníctva, z plodín zeme živí a z tohto štát i seba udržuje. Bárs kto môže ľahko predpovedať, že pri takejto slabej úrode na náš ľud bieda čaká a že povinnosťou vlády je, už teraz sa starať aspoň o umenšenie keď nie o úplné odstránenie tejto biedy.

Naša liberálna vláda čiastočne to aj učinila, ale žiaľbohu, ako vždy, i teraz len tak liberálne, skupo, tvrdým srdcom. 16. augusta pod preds. číslom 3622. vydal minister vnútorných záležitostí Perczel nariadenie ku stoličnému výboru, že by sa tento cestou svojich stoličných úradníkov o to postaral, aby sa úžera medzi ľudom prekazila a patriční priestupníci dľa zákona trestaní boli. — Nuž i z tohto už badať, že naša liberálna vláda má o tom známost, že následkom tohoročnej zlej úrody obzvlášťne malý hospodár bude prinútený úvery sa chytiť a svoje potreby s požičaným grošom zaokryť. Chce, aby sa táto úvera v úžeru neobrátila, aby chudobný ľud nebol úžerníckym pijaviciam vystavený a jejich nemilosrdným, hnusným drancierstvom na valivoč vyneseny.

Avšak my sa pýtame slávnej vlády, prečo sa už o to prvej nepostarala, keďže máme na to i zákonný článok 25. z roku 1883; a potom keď sa o to postarala, prečo to tak skupo, jednostranne, po macošsky učinila? — veď z tohto nariadenia naozaj chudobný ľud žiaden ošoh mať nebude, keď proti úžere len tak na oko s rukavičkami vystúpi, a nie s celým srdcom a láskou k ubiedenému ľudu.

Jestli niekde, tak tuto treba ľudu spravodlivá odpomoc a nie farizejské sľuby a skutky, lebo známo, že úžera celé obce, okolia zpusťošila a ľud všetkého pozbavila. Rusínske pomery sú myslím každému známe. A voči takýmto pomerom vláda celú takúto

velaznačnú vec na stoličných úradníkov sverí! Nuž veď i posiaľ boli povinní dľa zákona stoliční úradníci na toto dozierať, a pýtame sa širého obecnstva, ako že tomu zodpovedali? ktorému vidieku, ktorým jednotlivcom odpomôhli? a či sa od r. 1883. u nás úžery nepáchaly? Horkýže nie! Len idzte na Slovensko, idzte medzi Rusincov, opýtajte sa toho ubiedeného, vyhladnutého ľudu, čo ho do tejto biedy uvrhlo, v ktorej sa nachádza? A opýtajte sa tých recipovaných, vypasených, krivonosých občanov, z čoho tak bohatnú a sa zmáhajú, či riadnou, zákonitou cestou, a či im dajaký zmok tie bohatstvá vláči a zbiera, a či možno cestou úžery a drancovania ľudu prišli k svojim rýchlo rastúcim majetkom. Pravda, oni sami by Vám nevyzradili svoje nesvedomité kúsky a zbojstvá, ale ten úbohý ľud by Vám povedal, čo a jako tieto pijavice jeho krv vycicaly.

Sme zvedaví, kedy a ktorý notár, alebo slúžny bude sa o to starať a či bude v stave dozvedieť sa vedieť, že v jeho obci alebo okresi ten alebo onen občan druhému peniaze na úžernícké úroky nepožičal. Takéto veci sa obyčajne tajnou cestou konajú, teda vláda s týmto nariadením nič nedosiahne, a potom, keďže je dnes u nás všetko v panujúcich úžerníckých a židovských rukách a tak i sám stoličný úradník a jeho postavenie, či on bude mať tolko smelosti medzi takýmto pomermi bohatého priestupníka trestu oddať, keďže — pomyslíme si len na voľbu našich notárov, rychtárov a slúžnych — našich obecných predstavených väčším dielom tí volia, čo sú pánni a vladateľmi groša, čo grošom gšeftujú, a to zavše nedovoleným spôsobom.

Toto by bola jedna slabá stránka tejto liberálnej odpomoci. Ale hlavná vec, základ otázky je predsa v inšom, na čo naša (veru je našou) slávna vláda celkom zabudla, ponevác zabudnúť chcela.

Nedávno sme poukázali na naše peňažné ústavy, teda na verejné pramene pôžičky peňazí, a udali sme, že tieto ústavy aké strašné, nesvedomité úroky berú, tak že pri mnohých týchto ústavoch sa i v páde poistení pôžičky 16%-vé úroky berú a rátajú. Tuto je hák a zrno celej veci a otázky. Sem sa pane minister i vy ostatní páni, čo ľudu pomáhať a od biedy a núdze ho zachrániť chcete; 16%-ov! je to úžera a či nie? Či proti tomuto sa chcete postaviť, túto veľikú ranu, zkazonosnú filokseru hospodárskych záujmov liečiť a vyliečiť? Áno tu treba základná oprava, tu treba celú úverkovú záležitosť zriadiť, ponevác dotedy je všetko daromné, škoda času a papieru na vaše písaniny. Nám sú zapotreby počestní a rozumní priekupci a medzi tymato silná konkurencia, pri ktorej by každý zhynul, čo zle a falošne merá, čo zlý tovar draho predáva. Ano nám treba kresťanského ducha i do obchodu zaviesť, a nie hriešne švindlerstvo a židovské gšeftárstvo, čo len na plný vaček peňazí hľadá a pritom s spolublížného svojho i deviatu kožu

sodere. To nám treba, to nám chýba, a toho nemáme.

Prečo vidiecke peňažné ústavy na 8%-ov svoj úrokomer neznížia, keď zavše ani nevedia, kde majú svoje vklady vložiť? Nie; ľud by tak k lacnému grošu prišiel a páni účastinári a kapitalisti by 20-30% úroky nefahali. Len šrofovať treba, pokiaľ sa dá. A predsa lacnou ľudu poskytnúvšiou pôžičkou by sa mnoho dosiahnuť dalo pri odstránení a umenšení nastávajúcej biedy. Nech i peňažné vidiecke ústavy neberú od zákonných 8%-ov väčšie úroky.

Čo sa cena istých článkov zníži, s tým sa ľudu ešte nespomôže, lebo ten dedinský sklepník, u ktorého chudobný človek svoje potrebné články v malej zásobe kupuje a tak draho ich platí, túto odpomoc nepocíti, z nej osohu mať nebude; ale s druhej stránky cena článkov sa teraz ani neznižuje, pretože tí, čo majú vplyv a moc na určenie ceny tovaru, bohatí fabrikanti, burzianeri, kartelle viažuci veľkokupeci a druhí špekulanti, nedovolia, aby oni pri svojej velikej moci a groši riadny, slušný ošoh mali, oni chcú obecenstvo ako len možno zodreť a svoju moc a vplyv využiť. Tuto by mala vláda zakročiť; tuto poriadok zpraviť, ale veď známo každému, ako sa skončil návrh o cukrovej odmene, kde sme 9 millionov zl. cukrovým fabrikantom ročite dali. Tomu chudobnému, zlou úrodou zastihlému ľudu kto čo dá, ak nejakú almužnú, jako žobrákovi, i na tej sa prvej tí čo sú „hore“ podelia, ako to zo skusenosti vieme.

Keď chce vláda biede ľudu naozaj s dobrým svedomím odpomôcť, nech sa veci od koreňa chytí, lebo takéto pokračovanie sa podobá k tej známej výpovedi, že malých hriechnikov vešajú a veľkým ukážu dvere, kade majú ujsť. Bieda stojí pred dvermi; vláda ju vidí, spôsob ma tiež k jej riešeniu, nech to spraví, ako sa svedčí a my radi uznáme jej zásluhy, nás to bude zo srdca tešiť, že sa o ľud tak otcovský stará, ale pri takomto pokračovaní, len to poznamenáme, že s týmto označeným nariadením len na to poukázala, že bude bieda, ale spôsob liečenia tej biedy nechce vidieť alebo nevidela.

Daj Bože, aby sa jej už raz celkom oči otvorily a srdce čistou láskou k ľudu a jeho veľkým biedam pozdvihlo! Daj Bože čím skôr, lebo položenie je zúfanlivé! . . .

Poczbudenie.

*Milujme sa bratia, jak vojáci verní!
Držme spolu všetci, už rozpakov neni!
Proti moci, ktorá jednotu nám kazí,
bojujme my smeľe za viery príkazy!*

*Či snád nevidite, čo sa s nami robi?
Kolké už narástly bezbožníkom rohy?!
Veď nám berú všetko, čo máme najmilšie,
už sa našej vlasti silný základ kníše.*

*Práva naše, ktoré po teraz sme mali,
celkom nám zničili naši nepriateli.
Cirkev potupujú, vieru nám len hnusia,
sta divosí sprostí svoje meče brúsia.*

*Svoboda, braterstvo, jednota a pravda!
Čo ste vy nám? Darmo vás syn vlasti hľadá?
Niet vás už? Kdeže ste najmilšie sestričky?
Či ste sa stratily preč od nás na vždycky?!*

*Ach beda prebeda! . . . Svoboda narieka;
nemá viac pre diatky materskeho mlieka.
Zničili ju, zotročili, do reťaz okuli,
nepriatelia diví, ľudia besní, podlí.*

*Hore že sa bratia! za vieru za Boha!
On nás neopustí, veď nám on pomáha;
Zkáza nech je tomu, kto nás včul zanechá:
sláva ale tomu, kto smelého ducha!*

*Zvitazit musíme; zvitazit za Krista!
Svoboda nás pri ňom očakáva istá,
lebo on a cirkev majú také práva,
jaké tu na svete nik nerozdáva.*

*Milujme sa teda všetci bratia milí,
oy sme bezbožníkov celkom zpotupili!
svornosť, vernosť, láska nech prebýva s nami:
oni však nech zhiňu pred očima našmi!*

Jankovský.

„Rovnosť.“

Prednesené r. 1897. dňa 1. augusta pri slávnom otvorení kat. kruhu vo Varíne od Antona Bérhelyi, administrátora fary Horňo-Vadičovskej.

II.

Či rozdiely medzi stavmi sú zbytočné?

U starých rímanov byly dve triedy ľudí a síce patriciusi, šľachtici, zemaná, ktorí žili v boháctví, nepracovali, ale viedli správu zeme; zamestnávali sa politikou, umením, vedomosťami a zákonodarstvom. Druhú triedu tvoril pracovný ľud, tak zvaní plebej. Stalo sa, že tento ľud zbýril sa oproti patriciusom, vytiahol von z mesta a na blízkom kopci sa umiestnil. Nechcel sa dívať na blahobyť patriciusov, ktorých on prácou vydržíaval a umienel si nové mesto založiť. Keď patriciusi darmo sa s týmto ľudom pojednávali, naposledy jeden posel týchto patriciusov nasledovné poľobenstvo ľudu predniesol: Dohadovali sa raz údy tela so žalúdkom, že všetky len naň robiť musia, vypovedali teda žalúdku službu, že nebudú viac pra-

covať. Žalúdok, ktorý obživoval celé telo a dával silu údom, neobdržiac potravu, neposilňoval telo. Tu keď soslábnuté údy nevedeli si pomoci, konečne uznaly, že bez žalúdka neobejdu sa, jako žalúdok bez nich a opľ dali sa do práce. Ľud rímsky pochopiac túto bajku vrátil sa znovu do Rímu ku svojej práci. A jako to vidíme pri údoch tela, že jeden druhý udržuje: tak je to aj pri rozličných stavoch spoločnosti ľudskej. Každý pracuje v tom povolání, ku ktorému mu Boh schopnosti udelil a že tak na svete musí byť, uzná a uznať musí každý rozumný človek. A predsa vodcovia sociálno-demokratickí hlásajú, že takýto rozdiel je nespravodlivý: „všetci ľudia musia byť z cela sebe rovní, všetci musia pracovať telesne a všetok majetok a výrobok práce nech patrí krajine. Majetok súkromný, majetok jednotlivcov musí prestať. Lebo jestli by nikto nemal vlastného jímání: mosel by každý pracovať. A keď by každý dospelý občan pracoval, dostatočné by bolo denné krátku dobu robiť, snáď asi denne 4—5 hodín.“ Na prvý pohľad zdá sa takýto poriadok asnaď mnohému neskusenému človekovi dobrý a pohodlný. Ale tým zrušujú sa jednotlivé stavy a spoločnosti, čo sa protiví ustanoveniu božiemu, jako som vám to dokázal a preto o takomto poriadku ani slychu chýru, čo vám zas v nasledujúcom dokážem tvrdiac, že *každý stav prospešný je k udržaniu spoločnosti.*

Od Boha ustanovená rozličnosť stavov je potrebná k udržaniu poriadku sveta a spoločnosti ľudskej. Pán Boh tak stvoril človeka, že má mnohé potreby, ktorým musí zadostučiniť, jak nechce zahnúť. A kolko rozličných potrieb, toľko rúk musí byť zamestnано; človek samotný nemôže si všetko zaopatřit, čo sám potrebuje. Jako v hodinách jedno kolečko alebo pero zasahuje do druhého, všetké si vzájomne pomáhajú a sa podporujú a tak spoločnou činnosťou do hromady peknú celosť tvoria; a jako celý hodinový stroj sa zastaví, jak len jedno kolečko vypadne alebo sa pokazí: tak aj v ľudskom živote zasahujú do seba, podporujú sa a pomáhajú si jednotlivé stavy a vzájomne sa doplňujú. Jední starajú sa o zrost potrebných plodín, druhí dodávajú suroviny a látky k šatstvu, z nich zas inší robia šaty. Jední vyučujú a vzdelávajú ducha, druhí sa zaoberajú vyživou tela; jední vládnu mečom a bránia vlasť, aby občania pokojne žiť mohli, druhí zas zamestnávajú sa pracou a obchodom. Kto môže rozličné a mnohé potreby ľudskej vypočítať? a hľa, o všetké je postarano rozličnými stavmi ľudí, ktoré Boh ustanovil. Boh všemohúcy sa postaral, aby jednotliví ľudia v sebe schopnosť a chuť k istým zamestnáním a stavom mali a cítili, tak že každý není schopný ku každej práci a nemá chuť ku každému zamestnáním, preto hovoríme: povolání máme od Boha. Socialisti ale ináč učia. Dľa jejich nauky má práca od jednotlivých ľudí vykonaná patřit celej spoločnosti. Robotník sám za ňu obdrží celé zaopatrenie, ináč ale z usilovnosti svojej nič nemá. Pytáme sa ale, čo má robotníka povzbudzovať k pilnej a dôkladnej práci, keď mu táto neprináša zvláštného užitku? Na to socialisti odpovedajú, že premenení n práce dodá sa chuti k robote. Človek dľa jejich poriadku môže si vyvolit bárs aj každý deň iné zamestnáním, ku ktorému má práve chuť. Nuž dobre; však ale iná je otázka, bude-li každý súci k tej práci, ku ktorej chuť cíti a jakú šikovnosť nadobudne si delník v práci a v remese, bude-li sa každú chvíľu nečím iným zaoberať? A potom, kto má takú spoločnosť riadiť, kde majú byť

všetci sebe rovní? A v skutku spoločnosť podľa jejich zásad na zkušku zriadená za nedlho, nechajúc po sebe mnoho dlhov, rozisť sa musela; lebo údovia takejto spoločnosti nechceli nikoho poslúchať, nechcelo sa ím práce, zvláštne ťažšej — jesť, piť a dobre sa mať chcel každý. Tak sa dokázalo, že všetky jejich výroky, tvrdenia a učenie sú nerozumnosť. My kresťania v rozdelení človečenstva na isté triedy uznávame dielo mudrého riadenia božieho. V tom okamžení, jaknáhle by rozdiel stavov medzi ľuďmi prestal, rozpadla by sa na svete ľudská spoločnosť a všetek poriadok by prestal. Preto čo svet svetom stojí, boli páni a služobníci, boháci a chudobní, remeselníci a učení, a tak musí byť dokial len svet trvá. Čo by bol na svete jaký poriadok, keď by len každý chcel rozkazovať a nikto poslúchať? Jaké by boli na svete práva a spravodlnosť, keď by nebolo dostatočnej moci pravdu brániť, utlačených zastávať? Jako by sa môhol svet udržať a kto by dal ľuďom výživu, šatstva, bydlo, keď by nebolo rozličných zamestnáním a remesiel, ktorými o potreby jednotlivých ľudí je postarano?

Predstavme si, že by Boh všetkých ľudí sebe rovných bol učinil, že by mali všetci jednaké schopnosti a časné statky, že by jeden druhého nepotreboval, kto by vtedy konal potrebné práce? Poľa by ostali neobrobené, priemysel a kupectvo by zahynulo a nikto by svoje duševné schopnosti učením a vedami trápiť nechcel, každý by len svetské rozkoše užívať chcel a tak by sa celá spoločnosť rozpadla. Taký je smysel pohanskej bajky, v ktorej sa rozpráva o thráckom kráľovi Midásovi, že na jeho prosbu bohovia mu zvláštnu milosť dali, tak že všetko čoho sa dotkol, na zlato sa premenilo. Chudák, bol by musel zomreť od hladu, lebo aj pokrmu a nápoje, ktorých sa dotkol, premenily sa mu v zlato. A preto vidiac nemúdrost svojej žiadosti, prosil bohov, aby ho tejto nešťastnej milosti zbavili. Táto bajka obsahuje v sebe osud ľudského pokolenia, keď by Boh každého bohatstvom obdaroval, museli by sme tiež zahnúť; preto ďakujeme Bohu, že bohatstvo dáva len niektorým ľuďom. Podobné by bolo nešťastím, keď by Boh bol všetkých ľudí chudobnými učinil, lebo tak zem naša bola by sa stala slzavým údolím biedy a chudoby. Vtedy by prestať musely vedy a umenia, skutky lásky, ktorými toľko dobrého sa činí a tak mnoho slz sotrených býva. Hľa teda jak múdra je prozretelnosť božia v rozličnosti stavov ľudských! Preto nespravodlivo je, keď kto není so svojím stavom spokojný. Táto nespokojnosť javí sa najviac za dňoch našich. Jedon by sa rád nad druhého vyzdvihnúť, jedon druhému závidí, jak vidí že sa mu lepšej vodí, Z takéhoto smýšľania postaly nauky socialistov, ktorými záhuba sa hrozí všetkým, obzvláštne ale majetnejším triedam, ba už aj o proti samému nebu sa obracajú mluviac: „Nestojíme o nebeskú blaženosť, ale tu chceme mať nebo a panovať.“ V pravde je to učenie diabolské a bohoruhavé, podobné k tomu učení, ktorým zlý duch prvých rodičov k hriechu podviedol sľubujúc ím. „Budete Bohu rovní!“

Budme teda spokojný s tým stavom, do ktorého nás Boh položil. Nálež me-li k nízkému, robotníckému, remeselníckému stavu, nesťažujme sa preto; veď sám Ježiš Kristus chcel byť v rodine chudobného tesára, medzi ľuďmi prostými a tým ráam ukázal, že každý stav je pred Bohom čestným a váženým. Pokorme sa dľa príkladu Spasiteľa, aby sme s ním jednúc povýšení boli v sláve večnej.

CHÝRNÍK

Dar Jeho Veličenstva. Jeho Veličenstvo náš kráľ daroval minule 200 zl. zo svojej domácej pokladnice na stavanie kostola a prerobenie školských stavísk Leteni, obce to gréckokatolíckej.

Biskupská dobročinnosť. Imrich Bende nitriansky biskup dal obci Mocsonok 35,000 zl. na postavenie vyššej školy a opatrovne. Obecenstvo stolice poďakujúci prípis pošle na biskupa za toto štedré dobrodenie.

Dvorné poľovačky. V prostriedku septembra na pánstvi arcikniežata *Fridricha* v Bélye budú veľké poľovačky, na ktorých mimo Jeho Veličenstva nášho kráľa i nemecký cisár účasť brať bude. Poľovačky sa budú v nasledujúcom poriadku vydržiavať, 16. sept. za svitu medzi 2. a 3. hodinou príde náš kráľ s arcikniežatom *Fridrichom* a s veľkým sprievodom od Moháču, kde ho br. Géza Fehérváry baraňanský hlavný župán privíta. O polhodinu neskorej príde nemecký cisár Vilhelm, ktorého náš kráľ prijíma. Panovníci potom na loď sadnú a pokiaľ *František Jozef* vo Vörösmarty vysadnú v hore kőrösskej v jägerskom pavilloni bývať bude, nemecký cisár sa ubituje v kaštieli jägerskom v hore „karapača“ zvané. Byť dvoch panovníkov bude hodne vzdialený a preto sa len raz vzájomne navštívia. V horách dočasne zariadia dvorný poštový a telegrafický úrad. Jeho Veličenstvo 18-ho sept. po trojdňovej poľovačke cez Pátiakostoly do Budapešti príde, zakiaľ sa cisár Vilhelm o jeden deň viac zabaví na poľovačke a len 20. sept. ráno o 6. hodine dorazí do Budapešti.

Nemecký cisár v Budapešti. V hlavnom meste sa veľmi chystajú k uvítaniu nemeckého cisára Vilhelma II-ho Poriadok slávností ustálil patričný výbor, dľa ktoréhožto zprávy nemecký cisár 20-ho septembra v pondelok ráno dorazí do Budapešti. V pondelok večer bude dvorná večera. V útorok večer pôjde nemecký cisár do opery (divadelna hra) očuf slávnostnú prednášku. Po prednáške precestuje všetkie väčšie ulice na koči a o 11-tj hodine odcestuje. V útorok večer osvetlia všetky ulice, cez ktoré nemecký cisár pôjde. Predseda prijímajúceho sboru bude *Jozef Márkus* mešťanosta, namiestny predseda *KároI Gerlóczy*, vicemešťanosta, údovia ale poprední mužovia hlavného mesta.

Slávnostný pohrab v Ružomberku. Z Ružomberku nám píšú: 30. augusta pochovávali u nás pri veľkej účasti obecenstva matku osvieteného pána biskupa vojenského, Belopotockého, vdovu *Ludvikovú Belopotockú*, ktorá po dlhej chorobe v 76. roku zomrela. Mimo veľkopočetného obecenstva, ružomerský kat. kruh na čele svojho predsedy osv. p. *Štefana Rakovského* dal zomrelej ostatnú úctu. Spevný sbor kat. kruhu ale pod vedením sbormajstra *Chladeka* utešeno predniesol dve pohrabné piesne, na ktorých počutie ani jedno oko nezostalo bez slz. Nech odpočívá v pokoji!

Na ztratenie úradu odsúdený podžupán. Administratívny výbor nitrianskej stolice v disciplinárnej záležitosti z úradu vyzdvihnutého podžupána mošonskej stolice *Imricha Tótha* 14. augusta vyniesol

svoj výrok, dľa ktorého je jednohlasne na ztratenie úradu odsúdený bývalý podžupán *Imrich Tóth*, stoličný pokladník *Modrovich* ale odsúdený je na peňažitú pokutu 110 zl. — Pekné veci sa to u nás dejú.

Zázraky parížskej výstavy. Ku sriadujúcejmu výboru parížskej výstavy r. 1900. vydržiavať sa majúcej na stá návrhov prichádza stranivá vystavenia zvláštnych, svetochýrnich vecí. *Eifflova veža* to im je málo, dačo skvelejšie chcú svetu ukázať. Jedon odúšvenný francúzsky občan to odporučal, aby jeden podvodný čarodejný palác vystavili, druhý zase tvrdí, že najjednoduchší zázrak výstavy by bol jedon obrovský kostol, s vežou ku oblakom siahajúcou. To by bol chrám XIX. stoločia. Jeden druhý občan, ktorý bezpochyby musí rád čaj piť, to by mal rád, keby napodobnili vodopád *Niagary*, avšak namiesto vody keby znamenitý ruský čaj hrnul sa po skalách zo skla zhotovených. Francúzsko by takto všetkých hostov tam dostavivších sa s čajom uhostiť mohlo. I ten návrh ktosi predostrel, aby vystavili dve obrovské sochy, z ktorých by jedna muža a druhá ženu vyzobrazovala, a tak jedna vojnu a druhá mier napodobnovala. Druhí zase to držia za zaujímavé, keby ku *Eifflovej veži* ešte jednu druhú vežu postavili, ktoré by potom s mostom spojili. Jeden priateľ ženských to odporučá, aby z celého sveta tie najpeknejšie ženy vystavili na tú výstavu.

Troška mu ubudlo. Boli sme sdělili, že strážmajster *Jozef Galló* radostný chýr dostal zo *San-Franciska*. Sdělili mu totižto, že jeho strýk zomrel a zanechal mu 7 millionov dollárov. Strážmajster povolil jednoho advokáta, aby potrebné kroky porobil, a jako keď sa vôbec u neho žiadna premena nebola stala, ďalej koná službu jako aj predtým. Teraz dostal *Jozef Galló* druhý list, v ktorom mu sdeľujú, že miesto 7 millionov dostane len 500,000 dollarov. Myslíme, že strážmajster aj s touto maličkosťou bude spokojný.

Pavúci a telegraf. V Japonsku je veľmi mnoho pavúkov a títo dávajú veľmi mnoho roboty vláde. Pavučiny sú totiž veľmi znamenitým vodičom elektriny, a ponevác pavúci budujú svoje siete na telegrafických stĺpoch popri drótoch, odvádajú elektrický prúd od svojho určeného smeru a tak prekazujú telegrafovanie. Japonci pomáhajú si tak, že bambusovými metlami strhujú dolu pavučiny, ale to málo pomáha, lebo zvieratka hneď sú zase pri práci a rýchlo nasujú nových sietí.

Slávnosť na moháčskom poli, na pamiatku 371. roka uplynutého od známej bitky pri Moháči, kde Turci Uhorsko premôhli, odbývali 29-ho augusta veľmi skvostne na tvárnosti bitky. Slávnosť sa začala s rekviemom, po ktorom bola kázeň v maďarskej, srbskej a nemeckej reči. Večer bolo divadelné predstavenie, na ktorom predstavili trúchlohru: „Mučenníci sigetvárski.“ Mesto Moháč bolo celý deň zastavami ozdobené a muzika celý deň hrala, večer bolo osvetlenie a tanečná zábava.

List jedného starého honvéda ku kráľovi. Zaujímavá prosba prišla po tieto dni do kabinetnej kancelarie Jeho Veličenstva. *Štefan László* „cisársky a kráľovský vyslúžený starý víťaz“ prosí „najnábožnejšieho panovníka,“ aby mu jeho jediného syna „*Jozepa*“ cisár od seba na svobodu prepustil, až mu doma jasennú orbu dokoná, ponevác je on už starý 66 ročný vyslúžený chorlavý honvéd. *Štefan László* spomína v svojej prosbe, že jedenkrát zachránil život nebohého kráľovského kniežata *Albrechta*, nech teda

Jeho Veličenstvo za tento skutok aspoň „teno raz“ jeho syna od vojančiny domov prepustí. Prosbu zadali ku hlavnému župánovi stolice solnočkej a syna starého honvéda prepustia z vojančiny domov.

Navrátenie sa do lôna cirkve katolíckej. V Prestieraní (nitr. st.) 22. augusta pekný sviatok obývali, totižto v tento deň sa prinavrátil do cirkve katolíckej posavád v luteránskej viere žijúci Ján Kováčik kováčsky pomocník. Poučenie vo viere dostal od tamejšieho horlivého pána kaplána; vyznanie viery ale složil do rúk prevel. p. dekana-farára Rudolfa PoECKA, ktorý z tejto príležitosti veľmi peknú a dojímavú kázeň držal k ľudu a ku navrátenému, ktorého ako bojovníka zápasiacej cirkve úprimne pozdravil.

Strajk budapeštianskych murárov trvá ďalej. Strajkujúci murári by už aj do práce stali, keby im stavitelia z jejich požiadavok len niečo dali. Ponevác nemajú potrebných peňazí k udržovaniu strajku, mnohí odcestovali domov na vidiek, tak že ich je už len 5 tisíc v strajku. Niektorí zase stali do práce, následkom čoho týchto strajkujúci napádajú a už sa i väčšie srážky staly, a že ľudské životy v týchto srážkach obeťou nepadly, má sa pripisovať hlavnomestskej policii, ktorá všade pilný dozor vedie nad strajkujúcimi murármi. My sme tej mienky, že právne požiadavky murárov patriční stavitelia keď nie úplne, aspoň väčším dielom zplnia, ponevác je to len predsa neľudské zaobchádzanie, keď taký staviteľ pri stavbe zo stavajúcej summy tretinu alebo polovičku má a murár, bez ktorého by k tomuto zisku prísť nemôhol, ani tolký plat nedostane, že by seba a svoju rodinu ľudský udržať môhol.

Horiace fakle. Strašné nešťastie sa stalo po tieto dni v Kitzingine. V tamejšom vínnom kupectví Hellermanna medzi nalievaním špiritusu vypukol oheň. Špiritus sa zažal a vybuchol. Päť ľudí v horiacom stave vybehlo na ulicu. Traja už zomreli v ranách, dvaja sú nebezpečne ranení. Manželka jedného lekára následkom videnia tohoto strašného zjavu dostala porážku na srdce a hneď zomrela.

Nové francúzske rýchlopálie delá. Vlni v jaseňi zimničné rozpaky zachvátily všetky vojenské vlády Európy nad tou správou, že Nemecko celkom pomlčky zhotovuje pre svoje vojsko rýchlopálie delá (kanóne). Teraz zase Nemci sú vo veľkej rozčúlenosti nad tým chýrom, že major Humbert, veliteľ francúzskeho námorného delostrelstva, taký vynález ukázal nedávno ministrovi vojanských záležitostí, pomocou ktorého nie len každé 80—90 milimetrové delo dá sa na rýchlopálie prerobiť a síce bez väčších útrat, ale skrze tento vynález durkot a blesk strelenia za diaľkou 1000 metrov už sa nedá badať. Význam tohto vynálezu, jestli sa ujme, je tak mimoriadny, že pomocou jeho, jestli má kryté postavenie, celé vojenné teleso dá sa zastaviť a do omýlu uviesť. — Ba ešte jako budú tie ľudské životy na druhý svet posielat?

Dve židovky v mníšskom obleku. Istá bohatá pani po tieto dni z Veličky do Bochne cestovala so svojou 15-ročnou čarokrásnou dcérou. Vo vagóne sedely dve židovky, ktoré byly v mníšskych šatách oblečené, pustiac sa s nymi do reči, prisľubily jej, že jej dcéru do najchýrnejšieho vychovacieho ústavu vezmú. Na železničnej stanici v Bochni zostúpily a s dievčatom bez stopy zmizly. Krakovská polícia darmo hľadá posiaľ dievča, avšak tvrdí, že

peknú slečnu doista do Ruska odvedly tie dve židovky, aby tam „gšeft spravily“ s nešťastlivým dievčaťom.

Stovka vižnického rychtára. V Bukovine, v obci Vižnici položil rychtár stovku do kasne, o čom jeho žena ništ netušiac, jedno zabité vajce položila k tej stovke. O niekoľko dní hľadá rychtár stovku, avšak namiesto nej našiel iba jeden rozošíly kus papiera. Vytečené vajce zničilo stovku na veľkú žalosť rychtára. — Veru drahá škvarenica to bude z toho vajca.

Dvojženbou obžalovaný matrikár. Z Iglova píšú, že oproti istému Aleksandrovi Szántó (predtým sa volal Kracsmer) abauj-enickému namiestnému notárovi a matrikárovi kráľovský fiškál pre zločin dvojakého manželstva kriminálne vyšetrovanie zaviedol. Szántu už aj zatkli a do vyšetrovaceho väzenia odvedli. Spomenutý [matrikár, ktorý bol predtým pri viacerých úradoch pisárom, pred niekoľkoma rokmi oženil sa, avšak od svojej ženy zákonite sa rozlúčil, 1895-ho sa po druhý raz oženil, avšak zanechajúc svoju ženu, išiel do abauj-tornianskej stolice, kde pisársky a výpomocný notársky úrad zastával. Jeho druhá žena bezvýsledne hľadala svojho muža, ponevác tento medzi časom svoje meno zmaďarisoval na Szántóva. — Po tieto dni ale, zo samej náhody prišla mu na stopu jeho žena v obci Enickej; kedy i to vysvitlo, že od nej zákonite nerozsobášený, v Košiciach r. 1896-ho znovu sa oženil a síce s upotrebením listín od svojej prvej ženy o rozsobáši znejúcich. Jeho žena ho preto hneď oznámila a následkom toho hneď ho i zatkli. — Nuž kdeže je teraz p. Géza Gajary a jeho spoločníci, čo tých matrikárov na sneme s toľkými chválami ospevovali, že sú to ľudia vysokovzdelaní a cnostní?

Úžasný zjav v pojednávajúcej siene. V pojednávajúcej siene pred súdom v Koblenci po tieto dni rozčulujúci zjav sa odohral. Jeden muž menom Hoffhauzen sedel na lavici obžalovaných. Naraz skočil k oknu bežal a s výkrikom: „Tu je príležitosť!“ shodil sa s pojednávajúcej siene z druhého poschodia na ulicu. Patričný je fažko ranený a vzali ho pod lekársku opateru.

Čo dážd odokryje. Na jednom rytierskom statku medzi L'upčou a Grimmon odrazu 50 vriec zbožia zhynulo, ktoré vzdor najpečlivejšiemu hľadaniu nijako najst nemôhli, bárs na každom vreci bol biľag statku. Keď asi o rok správcu toho statku pochovávali, pri vchodení do cintorína začalo pršať. V smutnom prôvode súčasťivšie sa robotnícky vrchné sukne položili na hlavu oproti dáždu — a na toto sa veru veľmi zadivil tiež prítomný dozorca pánsky. Pod vrchnými sukniami na spodných sukniach totižto tam bolo pekne vidieť na všetkých ženách biľag pánsťva: rytiersky statok P ý a bežiacie čísla zhynulých vriec: 18, 24, 36. atď.

Pánu Armínovi Fellnerovi sobášnemu zavratiníkovi a švihákovi v Budapešti. Pravda pekný titul? List s takýmto nápisom dostal spomenutý pán, ktorý po novinách ohlasoval, že on každému kto sa naňho obráti, bohatú ženu, akú len chce s 20, 30, 50, 100, ba aj s 1/3 millonoma zlatými zaobstará. Našli sa ľudia mladoženici, čo mu aj v skutku ra

lep sadli, avšak on vždy závdavok žiadal od patričných, ktorý keď dostal, patričného ženicha tak nechal a viac sa oňho nestaral. Tak si ročite 1200—1400 zl. zarobil. Najviac prihlasujúcich mal z cudzozemska, pretože on po všetkých novinách svoje „remeslo“ hlásal. Ale každá pesnička má koniec. Jeden takýto osudný mladoženich mu po tieto dni list s horeznáčnym adressom písal, a pri tom na chrčat listu naznačil, že jestli by ten list prijal nechcel, aby ho pošta policajnému úradu oddala. Takto hľa sa dozvedeli o tomto prefikanom vtáčkovi, ktorého teraz policajný úrad pod vyšetrovanie vzal a tak mnohé ťažké priestupky a kmínstva na javo vychádzajú, ktoré on ako ženy zaobšarávajúci agent popáchal.

Drobné chýri. *Zatký husársky nadporučík:* V Budapešti vo vacovskej ulici po tieto dni veľký obdiv vzbudil jeden husársky nadporučík, ktorý akosi napnuto vykračoval v svojej rovnošate. Prítomným officierom toto držanie bolo nápadne tým viac, že patričného rovnošaty neboly dľa vojenského predpisu zhotovené. Jeden officier ho teja oslovil, aby uďal, kto je? na čo náš milý chlapík odpovedal, že on len pred policajným kapitánom uďal svoje meno. Officier na to zavolať jedného policajta, v ktorého spoločnosti potom pred mestským kapitánom vyznal, že on neni officier, ale jednoduchý agent. — *Zase zavraždili predsedu republiky Bordu z republiky Urugnay,* v Južnej Amerike v meste Montevideo; vraždu na ňom spáchal s revolverom 26. m. m. istý Arrendo officier pri vojsku, keď predseda v deň národnej slávnosti z hlavného kostoľa vychádzal. — Nuž je to veru strašné ovocie zkaženosti ľudskej spoločnosti, a odvrátenia sa od Boha! — *Grécky vyslanec Grivas* vylepil zaucho ministrovi Levidisovi námorných záležitostí, pretože ho tento pri minulej bitke grécko-tureckej s nedbanlivosťou upodozrieval. — *Bulhársky minister Iuán Stranský* cestujúc do Viedne, na poludnajšiom vlaku, stavil sa do Temešváru, kde si mesto na koči obozrel a potom večer ďalej do Viedne cez Pešť jazdil. — *Mor v Azii,* ako ztadiaľ anglickým novinám píšu, silno sa šíri, najmä vo Východnej Indii. Predstavenstvo robí už patričné poriadky a štepia obyvatelstvo proti tejto strašnej nemoci takzvaným Haffkinovským serumom. — *Zlatá zem v Alaske.* Z Alasky, zo Severnej Ameriky do New-Yorku prinavrátivší cestovníci bájočné chýri rozprávajú o zlate v Alaske nachádzajúcom sa. Po tieto dni prišla do New-Yorku lod so zlatom v cene 1½ million dolárov. Hlavné mesto krajiny, Dawson City má 2500 obyvateľov. — *Nitriansky škandal.* Po tieto dni v jednom hostinci v Nitre sa traja murári po tichy slovensky shovárali, čo sa prítomným pánom honvédskeým officierom nepáčilo, tak že jeden z týchto troch pánov vstal a jedného z murárov uderil po hlave. Na toto prítomný hostinský zavolať policajtov, ktorí oslovili officierov by sa pre nočný čas z hostinca vzdialili. Títo nechceli uposlúchnuť napomenutiu, na čo veľká bitka sa ztrhla. Patričných priestupníkov vrchnosti už oznámili. — *Zamlady sa učí.* V Budapešti v divadii dochytil detektiv (kritý policajť) jedného 13-ročného chlapca, menom Samuel Neumann, ktorý počas divadelného predstavenia kradol čo kde môhol. Dsial päť krádeží naňho dosvedčili. Ukradené drahocenné veci založil a peniaze prelumpoval. Avšak teraz doista za pár mesiaci bude môcť v chládku rozmýšľať nad tým: čo je moje a tvoje? — *Tajnosť jednej starej stavby.* Pri rúcani jedného domu menom Vasfürdő v Budapešti, v Nyár ulici našli na základe

jednu toboľku, ktorej obsah je veľmi zaujímavý. Je v nej 5 starých medenných peňazí, jedna bankovka z r. 1811. a staré nemecké písma, v ktorých je označené kto, kedy a čo staval ten dom. — *Zlodeji, čo cukrle ľubia,* navštívili po tieto dni parádsky kaštel grófa *Károlyiho.* Drahocenných zlatých a strieborných vecí sa ani nedotkli, ale cukor, kávu, pečivo všetko pobrali. — *V Pätikostoloch* strajkujú tehliari, ktorí si žiadajú plat o 25%-ov povýšiť. K nim sa pripojá i furmani, jestli aj tým plat nepolepšá. — *Obeta neposlúšnosti.* V Košiciach staré divadlo rúcajúc jeden murár, Ján Straka nechcel na bok odísť pred brvnom z povala vysiacim. Brvno spadlo a nohu mu dodrúzgalo. Odniesli ho do špitála. — *Gróf Jozef Batthyány,* oduševnený to veľmož za ľudovú stranu, zomrel 24. aug. v kúpeli v Gleichenbergu. Menovaný bol vzorný katolík a má veľké zásluhy o katolícku vec. — *Veľký krach* zpravil Miksa Kremsír, budapeštiansky kupec s dreveným tovarom, prepadnúť s dlžobou 600,000 zl. Príčinou tohto úpadku bola burza a všeliaké neprirodzené špekulácie. — *94 roky starý kňaz.* Jozef Böck, farár z Guntramsdorfu po tieto dni bude sláviť 64-ročné obdobie svojho kňazstva. Pekný to vek! — *Zmiznuté pozostatky.* Jedni stolnobelohradské noviny píšu, že pozostatky vlastne lebky III. Adalberta, Veľkého Ludvika a Matúša, kráľov uhorských z tamejšej krypty zmizly. — Hja, u nás to všeličo dostane krýdla, a nie len u Pulszkého na obrazoch maľovaní anjeli. — *Strašný požiar* pustošil v meste Komarove v Rusku. 110 domov zhorelo, 1800 ľudí je bez prístrešia. Oheň povstal úmyselným podpaláctvom. — *Univerzitných poslucháčov socialistických v Budapešti,* medzi ktorými sú väčším dielom tí krivonosí, čo robotný ľud z gšeftu huckajú proti jestvujúcemu poriadku, idú ostatní univerzitní študenti zo svojho kruhu „Egyetemi Kör“ vytvorit. S takýmito pánmí takto treba zachádzať. — *Antisemitský spolok byciklistov* utvoril sa vo Viedni, ktorý netrpí medzi sebou údov židákov, nie preto že títo krivé nohy majú a pri jazdení na bycikli (kolo) by kresťanom šarapatu robili, ale doista preto, že títo krivonohí pri dosťahoch nečestne sa držia a i z toho gšeft robia nedovoľeným spôsobom. — *Nevyplatilo sa mu viac žien mat.* Istý Štefan Szalay šlosársky pomocník tak sa vydržoval, že pomocou svojej matky a ženy nezkušené dievčence k sebe lákal cieľom oženečia sa. Keď im ale peniaze potrovil, vždy ich tak nechal. Teraz ale prišlo mu to drahé i jeho spoločníčkám. Kráľovská sedria ho následkom obžalovania s tohto priestupku na dvojročný žalár a 300 zl. peňazitej pokuty odsúdila a jeho matku a ženu na 6 mesiacov do žalára. — *Ulapenie jedného talianskeho anarchistu.* V Bukarešti chytili teraz jedného dávno hľadaného vtáčka, istého Polendrína, ktorý je o tom známy, že bol pred tým oslovil svojich kamarátov, aby zabili kráľa a ministrov. Keď ho pre toto búrenie zažalovali, podarilo sa mu uprsknúť, ale teraz predsa sa do klepca dostal, kde príde o kožu. — *Požiar v Budapešti* Minulý týždeň zastihol veľký požiar strojový sklad hlavného mesta, kde zhorelo mašin v cene asi 10—12 tisíc zlatých spolu aj s budoviskom. — *Či má právo holič zuby trhať?* V tejto zaujímavej otázke rozhodnul minister tak, že áno, pretože i, pridanom páde si holič toto právo vtedy nadobudnuv keď ešte noliči nemali zakázané zuby trhať.

DOPISY.

Königshütte.

Vážna Redakcia!

My bárs sme neni predplatiteľoma nášieho obľúbeného „Kreštana“, ale sme horliví čitatelia, lebo my žijeme v láske jeden proti druhému. Nás je tu 26 ľudí, čo robíme u jedného majstra, všetko sme Rovnania, a majster je tiež Slovák z Rovného, Jozef Paúr. Trebárs nás za najpodlejších remeselníkov uznávajú, my sme preto spokojní s naším zárobkom. Bárs je plat náš malý, preto strajkovať nemusíme. My sme neni drotári, ale košíčkári, čo z drôtu všeliaký tovar robíme, ale nás všade len tak menujú. My zarobíme jeden každý človek jako tovaryš, 5—8. zlatých za týždeň, pri tom chôvu, kvartil a pranie máme slobodné, to platí náš gazda. Denne robíme ráno od šiesti večer do ôsmi. Politiky my nevieme, ale len to chceme nášmu obľúbenému „Kreštan“-ovi zdeliť, že z náhody dostali sme do ruky 96. číslo „Slovenských Novín“, čo nás veľmi zarazilo. Čítame v nich, že jedine liberálna strana zakladá náboženský cit, že sebe váži náboženstvo, že všetci štátníci sebe ctia náboženstvo, a že ľudová strana píše preda vo svojich časopisoch, že sú neznabohovia, že sú neni priatimi náboženstva. Áno sú oni veľmi nábožní ľudia v reči, ale keď sa smiem opýtať redaktora „Slovenských Novín“, keď sebe liberáli ctia náboženstvo, prečo sa tiež jeden ich panák, t. j. rovnanský notár tak vyslovil, keď som uňho bol 22. júna, aby mi napísal karetku k služnému, pre dovoľenie muziky, prečo mi nechcel dať tú kartu na 29. júna, t. j. na svätého Petra-Pavla, ani vôbec na žiadny iný deň týždňa jedine na deň 28. júna? Keď som ho prosil, aby mi iný, druhý čas určil, lebo sa to protiví môjmu náboženstvu, totižto bol pôst pred Petrom a Pavlom, z tej príčiny som nemôhol veselie vydržiať — lebo bez mäsitého pokrmu jaké môže byť veselie? vtedy mi povedal: že on nemôže na iný deň muziky mi pozvoliť, len v pondelok, a vtedy bol pôst. A že čo je jemu do toho, čo sa ja do kostola vystužkujem, vycifrujem, že u neho neni sobáš cirkevný ništ, že ja neviem, čo je to (t. j. on nevie), že sobáš cirkevný to je len cirkevné spojenie, to neni sobáš. Tak mi povedal, že sobáš je len sobáš zákonný, totižto sobáš civilný a sobáš cirkevný uňho neni ništ, to len sprostí ľudia môžu sobášom menovať, on nie! Keď redaktor „Slovenských Novín“ píše, že sú liberáli nábožní (?) ľudia, tak milí čitatelia myslime si len tú nábožnosť „Slovenských Novín“, keď im sobáš cirkevný neni sobášom. Tak len sebe rozmyšľajme o 96. čísle „Slovenských Novín“ a o rovnianskom notárovi, ako si ctia

náboženstvo! Potom len s veľikým namáhaním a prosením mi dovolil mať muziku 29. júna, a pri svätej omši som vstúpil do stavu manželského.

Jozef Ondrašik.

—
Z BÜR-SV.-JURA (prešp. st.).

Velactená Redakcia!

Už oddávna som predplatiteľom nášieho „Kreštana“, ale žiadneho dopisu z našej obce som ešte nečítal. Teraz zaumienil som si ja niečo z našej obci čitateľom „Kreštana“ oznámiť.

Dňa 15. augusta na Nebevzatie Panny Marie, mali sme posvacanie jednej veľkej kaple, v ktorej sa socha Lourdskej Panny Marie predstavuje. Dňa menovaného hneď ráno po prvej sv. omši veľká processia bola. Mládež tak aj celé obecnstvo s veľikou odúševnosťou sa ubieraly k miestu, na jednu hodinu od obce vzdialené, Lakšar-Tomki menované. Okolo 10. hodine naraz ozval sa spev a muzika prichádzajúcej processie až do kaplnky. Potom sa začal obrad posviacky skrz vel. p. dekana; potom bola kázeň, v ktorej nám menovaný pán dekan vyobrazil ten obrad posviacky, ďalej nám predstavil tých vznešených dobrodincov: Jura a Julianu Holý, ktorí ku cti a chvále Božej nám obyvateľom Lakšar-Tomkovským tú kaplnku vystaviť nechali. My všetci za to im srdečne blahoželáme. Potom sa začala hrubá sv. omša skrz vel. p. farára bür-sv. jurského. Po svätej omši išli sme k obedu. Dievčence, čo Pannu Mariu niesly a kňazi išli k pánu Hollému; ostatní išli kade ktorí, jedni ku priateľom, iní zase k nášiemu tomkovskému krčmárovi, Jozefovi Kamenickému.

Odpoludnia o pol 3. hodine bolo litanie a po litaní sa všetci starší s processiou domov od nás odobrali. Potom naša mládež mala tanečnú zábavu. Ostatným všetkým súčasťom, ktorí nám pomáhali pri dovážaní materialu tiež, aj pánu majstrovi Jánovi Pónca, ktorý za malý plat tú stavbu previedol, tomu tiež blahoželáme.

Hladík mlínár.

—
Zo SKALICE.

Velactená Redakcia!

Statečnosť mužov katolíckeho sa dostavila ku voľbe svobodnej dňa 14., 15. a 16. augusta v meste Skalici vydržiaanej. Sáva vám hodní mužovia katolícki! dokázali ste jednotu a spolu úctu našej dôvery ku tomu, kto si to vydobí čo muž verný cirkve svätej kat. a drahej vlasti uhorskej. Ano takých mužov si ctia naši ľudia katolícki, ktorí sú hodní úcty, ku takému sa vinie obecnstvo s telom s dušou, ktorého si pozná, že je hoden dôveri a lásky. Túto dôveru a lásku si vydobí veľkomožný pán *Aleksander Chvalibogouský* ritier a veľkostatkár z Částkoviec, nitr. stol. Voľba táto chvála Bohu sa previedla bez vojska a žandárov v svätom pokoji, tak jako má každá voľba ísť bez násilenstva a krveprelatia. Pri peknom po-

riadku volebnom tomto pán ritier Aleksander Chvalibogovský dostal vo farnosti skalickej 631 hlasov, z Mokréhohája 123, z Prietrže 80, a z Vrádišta 37. Pohli sa tiež aj páni liberáli a síce s figliami, lebo pána Papánka pchali v noci volajaký luntoši do tajných miest, kde v noci žiadni poriadni človek nebantuje svojho súseda a neruší pokoj druhým, medzi dvere a okná pchali cedule na pána Papánka, ale naši ľudia to dobre zavoňali, že je s liberálmi už veľmi úzko, keď sa v noci pchajú oknom a vrátami do domov. Pri tejto všetkej práci títo panáci liberálni na pána Papánka vydobili len 37 hlasov liberálov, osôb úradných, medzi ktorými aj: Míhlík, Ján Mikulec, Anton Raščica a k ním podobní mnohí hlasovali. Nech ich to teší!

S Bohom

Milko.

Z KRÁLIKA, (zvolenská st.).

Velactená Redakcia!

Malá obec Králik, ktorá pozostáva asi s 38 drevených domčokov, leží medzi horou pána baróna Radvánskeho. Chotár má veru planý a malý, z ktorého nie sú vstave naši ľudia vyžiť, tak väčšina sa živí z horského zárobku s rúbaním dreva. Aj to si musia v druhých stolicích vyhľadávať, pri čom zárobky majú dobré; chlap vyrobí denne aj 2 zl., že by môhol z toho poriadne vyžiť aj s rodinou; keby tu tá čertová vodka nepanovala, ktorá dráhu zapredáva. Obyčaj je tu taká, že ani tá najmenšia práca sa nemôže bez špiritusu započat. Ráno na miesto „Bože, pomáhaj!“ žehná sa s fľašou. A to tak neustále ide až do večera. Večer ale po práci: potom sa už „popraví“; na toľko, že nevie o svete, vtedy nastane kľiatba, Boha, Krista, Mariu, a bitka jedon s druhým. Na druhé ráno bežia k fiškálovi a do súdu, kde za pol litra špiritusu sedem razí falošne odprisahá. To, čo do týždňa vyrobí, nemá dost ani na špiritus; pre fiškála predať musí kus zeme; bárs aj dobrý zárobok má, predať mu dost neni. Z týchto všetkých 38 domov najdu sa so tri poriadneho držania.

30. júna zvolení boli, za rychtára, za prisazného a za poľného hajníka traja veľmi múdri chlapi, ktorí v nedeľu ráno na miesto kostola radšie si vypijú; do večera tak zmudrejú, že potom po dedine; čo sliepky a vrabci škodi narobia: to šacujú, a hneď na to fiškála berú, a vrecká mu naplňujú.

Milí čitatelia, varujte sa takého múdreho rozumu, ktorý zo špiritusu pochádza! Úrad si taký zvolte, ktorý zakláda spolky striezlivosti, a radšej navštevujte chrám Pána jako krčmu.

Prítomný.

Vyobrazenie.

Kto by rád neočul pekný spev; kto by rád nevidel peknú, podarenú stavbu, rezbu alebo ducha uchvacujúcu maľbu? Doista každý, veď v týchto prácach, v tomto umení, zacíti človek vznesenosť a slobodu ľudského ducha, zabudne na demnú všednosť a vidí tento hmotný svet, toto slzavé údolie v akomsi milom, jasnom svetle. To už surová duša byť musí, čo v umení rozkošy a potechy nenajde.

Náš obrázok nám predstavuje umelca-maliara ako s pilnosťou a celou oddanosťou svoj obraz maľuje, až takto vyjaví tú peknú myšlienku, ktorú jeho duch, jeho fantázia pred sebou vidí, až aj my pocítíme tú duševnú rozkoš, ktorá z takéhoto diela pochádza a srdcia

sošlachtiť je. Takto maliar i láske k Bohu nás učí, učí nás poznať svet duchovný a tak i jeho práca smeruje na slávu a velebu mena Božieho. On maľuje sväte obrázky a s týmto i nás povzbudzuje ku nábožnému, böhumlému životu a k tej kresťanskej zásade, aby sme aj my ako svätí a vyvolení Boží všetku prácu a účinky na slávu Božiu konali.

I pomocníkovi má kolo seba; ako sa tí radujú, že mu pomáhajú, štetce vymívať, farbu miešať môžu! A keď bude obraz už hotový, budeže to radosti, budú že ho budú ukazovať a chváliť sa s ným, veď je tak pekný, toľko na ňom pracovali.

Po tom však aj ty ctený čitateľu pôjdeš si ho obozreť? Doista.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

M. P. Žilina: Potrebná je známosť aj maďarskej a nemeckej reči; jestli tie reči rozprávate, hláste sa. — J. P., Petrováves: Lepšie by to bolo ako oznam uverejniť. — J. Ch. Rašov: Najprv sa v tom vycvičiť musíte, a len potom sa hláste. — Do Likavky: Srdečne ďakujeme. — R. J. Revúca: Knižnica pre gazdovské potravné a úverné spolky je k dostaniu u vydavateľa v Lykavke, o. p. Liptó-Rózsahy; cena 80 kr. — M. T., Kovalov: Ďakujeme; v budúcom čísle. — G. J., Dömeháza: Dostali sme. — Dlhépole: Čakáme zaľúbené. — L. M., B.-Bystrica: Sústredný sklad Vám posluží so všetkými obchodnými článkami. — F., Svidník: Poslali sme Vám tie knižočky. — H. Vadičov: Poslali sme Vám tiež. — K. Z., v Levoci: Správa krajinského skladu Vám ochotne posluží so stanovami a všetkými patričnými úpravami k založeniu potravných spolkov, a to zdarma. — M. P., Antonovác: Čo sa Vášho videnia týka, zdeľte to Vášmu duchovnému. — A. Struhár, Zohor: Ďakujeme; avšak Váš dopis z tohto čísla pre druhé články vystať musel.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je nevážanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jak i musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u pošťovej, direktcii. Veď potom vykoná. Úradná reklama má ten osôh, že pošťári väčší pozor dávajú na noviny a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Kresťanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s časom na čas kresťanské a ľudové rozprávky vydávajúc budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání *Sv. Stefanského Spolku* v milión výtiskoch medzi ľudom rozšíreno kresťanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, kresťansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslňujú, telo i dušu sošľachťujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajeiare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarňi *Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.*

Úctivo vyzývame teda skutočných priateľov kresťanskej veci, obzvlášťne **prevelebných pánov prevelebných** ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obšírnu kresťanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

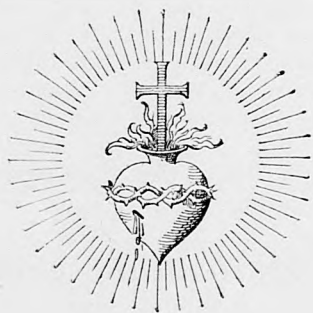
1897. *Kresťanská ľudová knižnica. I. sošit.*

MOJE SRDCE TAKÉ:

A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA

PRE KATOLÍCKY LUD.

S DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vzdáva tlačiareň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

➡ V každom mesiaci vychádza jeden sošit. ➡

Knížná polica.

„*Návodná kniha k poklone prev. Sviatosti Oltárnej budapeštianskeho sústredného oltárneho spolku*“ už je k dostaniu v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči. „*Návodná kniha,*“ ktorú p. dr. **Ernest Csajka** poverený ostrihomskej hlavnej diecezi zhotovil, teší sa veľkému odobieraniu. Pre údov oltárneho spolku je takrečeno nevyhnutne potrebnou. Veľmi obľahčuje jednodinné modlenie sa ku prev. Sviatosti Oltárnej. Viazano: 10 kr., v skvostnej väzbe 20 kr. K dostaniu pri predošlom zaslaní peňazi alebo na dobierku, pod touto **adressou**: „*A budapesti közp. Oltár-egyesület vezetőségének. Budapest, IV. ker., az angolkisasszonyok kolostorában.*“

Ohľadom vyhnutia prípadných nedorozumení poznamenáme, že straniva *dočasného odpredaju* len prev. p. dôverníkom diecesanského Oltárneho spolku môžeme „*Návodné knihy*“ doposlať.

Prijímajúce knižočky taktiež v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči sú k dostaniu. Tieto zdarma dávame vstúpiacim údom.

Riaditeľstvo

budapeštianskeho sústr. Oltárneho spolku.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.95—12.20 zl. Raž 8.30—8.35 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 0.00—0.00. Kukurica: 5.05—5.10. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý sac. o 50 krov draňší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 06.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela fixuľa 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00 okruhlá: 8.00—9.00, tankavá 6.00—6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelenové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželica: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno 1.20—2.30. Slama. Na postelanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Siatie ľadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov: 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná párs volov do jára do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilograma 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 28—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Krajinské pútnické cestovanie do Lourdu

z príležitosti terajšieho 25. ročného jubileuma jestvovania Lourdu,
na sviatok Sv. Ruženca 3. októbra bež. roku.

Duchovný vodca: Prevel. p. dr. Františ Robitsek, farár veľkomarušký.

Odchod z Budapešti: 26. septembra 1897. s večerným rýchlovlakom južnej železnice.

Zpätnavrátenie do Budapešti: 11. októbra 1897. večer s rýchlovlakom južnej železnice.

Ceny účasti bránia:

III. trieda s bydlom, ale bez kostu	86 zl.
III. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	105 zl.
II. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	180 zl.
I. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	240 zl.

V tejto cene sa obsahuje:

1. Železničná cestujúca karotka z Budapešti do Lourdu a nazpät.
2. Úplné hostinské zaobstaranie v Benátkach, 1 celý deň počas idenia.
3. Úplné hostinské zaobstaranie v Genue 1 celý deň počas idenia.
4. Úplné hostinské zaobstaranie v Lourde 4 dni
5. Úplné hostinské zaobstaranie v Marseille 1 celý deň pri návrate.
6. Úplné hostinské zaobstaranie v Milane 1 celý deň pri návrate.
7. Koče od nádražia po hostinec a zpiatky. V Benátkach člnok.

Poznámka: Cestovatelia I. a II. triedy v I-riadnych hostincoch, III. tr. v II-riadnych hostincoch budú umiestnení. Za kost neplatiaci cestovatelia III. tr. ako sme už spomenuli, tiež dostanú bydlom. V Lourde kost platiaci III. tr. pútnici — výnimočne od doterajšieho zvyku tiež v hostincoch umiestnení budú a len opatrovanie potrebujúci nemocní a fažko nezdraví dostanú úplné zaopatrenie v tamojšom špitáli, za ktorý riaditeľstvo plati.

Podmienky prihlasovania:

Prihlásiť sa treba do 15. sept. b. r., pri čom súčasne prosíme

- od cestujúcich v I. triede osobitne predplatok 50 zl.
- od cestujúcich v II. triede osobitne predplatok 40 zl.
- od cestujúcich v III. triede osobitne predplatok 30 zl. ktoré

sa majú na adresu prevel. pána farára dra Františa Robitseka do Nagy Marošu na farský úrad zaslať

Ku putovaniu sa hlásiaci a vyšmenovanú summu dopyšlúci, nech sú láskaví pozostatnú summu účasti bránia na adresu p. farára dra Františa Robitseka, avšak už do Budapešti, VI., Váci-körút 43. I. em. 2. ajtós. najneskorej do 23. sept. b. r. po poštovej poukazke zaslať, kde sa karotky 25. sept. ráno od 9. hodiny započnú celý deň a 26. sept. popoludní do 4. hodiny prevziať môžu.

Karotky sa preto nemôžu po pošte odoslať patričným cestujúcim, ponač budapešt-cormonská karotková časť len pred ostatným dňom t. j. 25. sept. sa môže do karotkového sošitu vložiť.

Rozdelenie pútnickej spoločnosti.

- A) oddiel pozostáva v I. a II. triede cestujúcich.
- B) oddiel pozostáva v III. triede cestujúcich i za kost platiacich pútnikov.
- C) oddiel pozostáva v III. triede cestujúcich za kost neplatiacich pútnikov.

Na čele každého oddielu stojí jeden riaditeľ, ktorý je osobitne so záležitosťami svojho oddielu sverený.

Barva karotiek jednotlivých oddielov v tiež bude rozdielna. Oddiel A) bude mať žltú, B) červenú, C) modrú, čo obzvlášťne pri dorazení na cudzozemské nádražie železničné má význam, kde sa pútnici dľa oddielov do kočov na nich čakajúcich do hostincov vezú. Jestli je hostinec blízko, pútnici III. triedy pod potrebným vodcovstvom, pešky tiahnu na svoje kvartýle. Nemocní a fažko chorí ale — bárs aj v III.

triede cestjú, — na bársakú malú vzdialenosť na každý pád na koč môžu rátať.

Pri vystúpení z vlaku každý pútnik v ruke držiac karotkový sošit dľa nariadenia riaditeľa povinný je ku svojemu oddielu sa pripojiť.

Batožina.

Každý nech len toľkú batožinu so sebou nesie, kolko sa do jednej do vagonného oddielu niesť sa mohúcej cestujúcej tašky zmestí. Toto preto treba obzvlášťne vedieť, ponač na cudzozemských železničných staniách je veľmi málo sluhov, čo batožinu nosia (hordári) a tak každý je na seba odkázaný. Kost neplatiaci pútnici III. triedy nech šikovno spakujú svoje potravné veci, ponač od určitého priestoru (60 cm.) väčšiu batožinu — obzvlášťne na talianskych železničiach — do vagonu vniesť nesloboda, osobitne ako batožinu oddať ale veľmi mnoho stojí.

Povinnosť spolucestovania a výhrada vylúčenia.

Pútnici sú povinní do Lourdu dľa ustáleného plánu spolu cestovať, pri nazpät cestovaní ale do Ventimigie čili od francúzsko-talianskeho chotára kto chce môže sa od spoločnosti odlúčiť a cestu osobitne konať s pretrhnutím dľa ľubosti počas platnosti cestujúcej bylety.

Čas platnosti cestujúcej karotky.

Karotka pútnická je platná od 26. sept. 1897. za 30 dní, teda 25. okt. platnosť svoju ztrati.

Riadny alebo osobitný vlak.

Jestli v našej spoločnosti vyše 300 údov bude, na celej čiare osobitný vlak dostaneme jestli bude len vyše 200 údov, tak až po Ventimigiu, čili po francúzsko-taliansky chotár dostaneme osobitný vlak (zug.) Niže tohoto čísla z Budapešti po Cormons a zpiatky na riadnom rýchlom vlaku (schnellzugu) cestujeme. Pri zpätcestovaní následkom výhrady odlúčenia pútnici I. a II. triedy od Ventimigie dľa ľubosti si vlaky vybrať môžu bez povinnosti doplania. Na upotrebenie karotky má sa poučenie riaditeľa nasledovať.

Zamienanie vlakov.

Jestli na osobitnom vlaku necestujeme, vtedy viac razí musíme vlak zamieňať. Toto riaditeľa oddielov popredku oznámia, aby bol na to každý pripravený.

Neprijemnosti pri takýchto presedaniach — pre ktoré sú niektorí pútnici nespokojní — pri ďalekom cestovaní nedajú sa obísť, za ktoré nikoho — najmenej riaditeľa — obviňovať nemožno, ktorý všetko možné vykoná pre pohodlnosť cestovateľov, avšak

plán cesty musí ku premávkovým pomerom prispôsobif.

Vybavenie stažností.

Riaditeľstvo s tou poníženou prosbou sa obracia na ct. pútnikov v cestovaní už zbehljších, že by v cestovaní menej zbehljším so svojou rozvahou na pomoci boli. Voditeľ už vopred poistuje účastníkov pútu, že každej právnej žalobe, dľa možnosti, bude chcel odpomôcť a veľmi prosí, aby ho svojou dôverou vyznačili a on bol prvým, ktorému bársakú žalobu prednesú.

Dopisovanie.

Tajnej povahy a väčšmi na duševné záležitosti vzťahujúce sa dopytovania majú sa na prev. p. farára dra Františa Robitsek rovno do Nagy-Maróšu (hont. st.), všetkie druhé na cestovanie a podmienky účasti-brania vzťahujúce dopytovania tiež na meno dra Robitska, avšak do Budapešti, VI., Váci-körút 43., I. em. 2. sz., doposlať.

Cudzozemské peniaze.

V tom páde, jestli by niekto z cestujúcich zameškal bol cudzozemské peniaze si zaobstaraf, riaditeľstvo z láskavosti mu zamenenie vyprostredkuje.

Odznak.

Riaditeľstvo pútnikov odznakmi zaopatrí.

Pobožnosť.

Usporiadania pobožností ako duchovný vodca a riaditeľ pútu previel. pán farár z Nagy-Maróšu, dr. Františ Robitsek ponechal si pri pre seba.

Riaditeľstvo lourdského pútu r. 1897.

Prihlasujúca sa karotka.

Vyplneno má sa odoslať na meno p. farára Františa Robitseka, Bpest, VI., Váci körút 43., I. em. 2. ajtósz.

O t á z k y	Má sa vyplniť skrze prihlásajúceho
Meno prihlásajúceho sa, taktiež i s nim cestujúcich rodinných údov	
Stav alebo zamestnanie	
Do ktorej triedy karotku vymenil	
Kedy poslal predplatok(ky) a spolu koľko	
Ostatnú summu kedy pošle	
Koľko talianskych) peňazi bude Koľko francúzskych) potrebovať	
Riadne bydl	

1897.

Podpis

Jazdiaci poriadok.

Odchod z Budapešti večer o 7. h. 45. m. s rychlovlakom 26. sept.
 Prichod do Benátok (odpoč. št.) popol. 8. h. 20 m. s rychlov. 27. sept.
 Odchod z Benátok večer o 11. h. 15 m. s rychlovlakom 28. sept.
 Prichod do Genui (odpoč. št.) popol. o 3. h. 55 m. s rzhlov. 29. sept.
 Odchod z Benátok večer o 6. h. 40 m. s rychlovlakom 30. sept.
 Prichod do Lourdu (zdržovanie za 4 dni) ráno o 4. h. 4' m. 2. okt.
 Odchod z Lourdu predpol. o 10. hod. 15 m. 6. okt.
 Prichod do Marseille (odpoč. št.) ráno o 4. h. 57 m. 7. okt.
 Odchod z Marseille ráno o 7. h. 20 m. 8. okt. rýchlovlak.
 Prichod do Ventimille popol. o 2. h. 33 m. 8. okt.
 Odchod z Ventimille popol. o 4. hod. 8. okt.
 Prichod do Milanu (odpoč. st.) predpol. o 10. h. 45. m. 9 okt.
 Odchod z Milana predpol. o 10. hod. 10 okt.
 Prichod do Budapešti večer o 9. h. 40 m. 11. okt. rýchlovlak.

P o z n á m k a: Odchodiaci čas z Budapešti preto sa ustálil na večernajší čas, aby z vidieku došli pútnici nemuseli jednu noc v Budapešti ztráviť, ale prindúc ráno a prevezmúc cestujúcu bylétku v kancelárii spokojne dočkali odchodiaci čas.

Stretnutie sa pútnikov pred odchodom.

Pútnici sa 26 sept. popoludní v kostole ku nádražnému dvoru južnej železnici blízko ležiacom a neskorej označenom shromaždia, kde sa bude krátka kázeň a litanie ku cti preol. Panny Marie vydržiavať. Po tomto pútnici pomaly odídu na nádražie južnej železnice, kde prichod vlaku dočkajú.

Cestovný poriadok.

Súčasne s cestujúcou byletkou každý pútnik dostane jedon dôkladný a na všetky prípady cestovania vzťahujúci sa cestovný poriadok.

Budapešť, v mesiaci auguste, 1897.

V mene riaditeľsiva:

Dr. Františ Robitsek,

farár, vodca lourdského pútu.

Illustrované školské knižky pre katolícké ľudové školy.

Na počiatku nového školského roku mám česť ct. školské vrchnosti a učiteľské kruhy uctive upozorniť na

Győrffy-ho obrázkové školské knihy pre ľudové školy,

ktoré v sebe obsahujú všetky v ľudových školách predpísané predmety, a ktoré skrz javiaci sa v nich opravdivý paedagogický cit, skrz korrektný katolícky duch, skrz pekné, a krásnymi obrazmi okrášlene vystavenie od ct. duchovných vrchností a paedagogických kruhov už mnohokrát vyznačené a odporúčané a aj do soznamu školských kníh spolku sv. Štefana prijaté boli.

Knižky tieto už asi vo dvoch millionov výtiskov sú rozšírené, ktoré najvýtečnejší paedagogovia jednotajne sdokonalujú, z času na čas na základe skusenosti opravujú.

Knižky tieto sú k dostaniu v uhorskej, nemeckej a slovenskej reči a

koštuje jedon v tvrdej obalke viazaný zväzok
len 10 kr. (20 halierov.)

Győrffy-ho obrázkové školské knihy sú nasledujúce:

I. Zemepisná knižička. — 9. vydanie	10 kr
II. Dejepis uhorskej krajiny. — 8. vydanie	10 <
III. Prírodopis. — 8. vydanie	10 <
IV. Sílazpyt. — 3. vydanie	10 <
V. Ústavoveda. — 2. vydanie	10 <
VI. Počtovnica. I. Časť.	10 <
VII. Počtovnica. II. Časť.	10 <
VIII. Počtovnica. III. Časť.	10 <
IX. Zdravoveda čili pravidlá k zachráneniu života	10 <
X. Krátka nauka o hospodárstve	10 <

Pri objednávkach bezprostredne k vydavateľovi zaslaných, dávame na každých 10 výtiskov jedon výtisk za darmo pre chudobných školákov.

K cieľu u vedenia týchto kníh výtisky na poukážku posielame zdarma.

Najlacnejšie a najpeknéjšie prírodopisné názorné obrazy sú

Győrffy-ho stenné tabule

Cena troch veľkých, uhorským, nemeckým alebo slovenským nápisom a vysvetľujúcou osnovou opatrených tabul je spolu 5 zl. alebo 10 korun.

Každú kdekolvek vydanú alebo ohlasovanú knihu, pre ľudové, mešťanské, prosredné a iné školy, všetky kdejaké pre školy potrebné učebné veci a tlačby, za pôvodnú cenu obstaráme. Krom toho máme veľký sklad všetkých učebných prostriedkov, jako: pera a ku kresleniu potrebné veci, tabulky atď., čo všetko rýchlo, lacne a dôkladne rozposielame.

Ostrihom v auguste 1897.

S úctou

Gustáv Buzarovits

knihkupec a vydavateľ, majiteľ tlačiarne, dvorný dovážateľ Jeho Eminencie p. arcibiskupa ostrihomskeho.

MICHAL TRESKOŇ
V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámání romovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KREŠTANA“
PRIJIMA.

RETAY a BENEDEK

PREDTYM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dostojeného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

„BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltarové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

Tlačba v tlačiarne „Svätého Gerharda“ v Budapešti Prater-utice číslo 44.